

Colofon

Uitgave:

Adres:

Postadres:

Telefoon:

Internet:

Ontwerp:

Teksten/redactie:

Federatie Opvang

Regentesselaan 31

3818 HB Amersfoort

Johan van Oldenbarneveltlaan 34 – 36

3118 HB Amersfoort

033 – 461 50 29

www.opvang.nl (opvang@info.nl)

DAVstudio Fenna Westerdiep, Amsterdam

Trea Scholten (Lef met Letters), Johan Gortworst
en Bernd Timmerman

INHOUDSOPGAVE:

Voorwoord	4
Opvang in 2008; een jaaroverzicht	6
Dossier Wonen, Welzijn en Meedoen	10
Dossier Zorg en Financiering	12
Dossier Huiselijk Geweld en Veiligheid	14
Dossier Informatiemanagement	17
De leden van De Federatie Opvang	18
Bijlage 1: Het organigram van de Federatie Opvang	21
Bijlage 2: De Federatie Opvang in de media	22

leder mens telt!

De Federatie Opvang is de brancheorganisatie voor instellingen voor maatschappelijke opvang, beschermd en begeleid wonen en vrouwenopvang. De maatschappelijke opvang en vrouwenopvang ondersteunen mensen in een maatschappelijk kwetsbare of onveilige situatie. Het gaat daarbij onder meer om opvang en ondersteuning van dak- en thuislozen, slachtoffers van huiselijk geweld, tienermoeders, slachtoffers van mensenhandel, ex-gedetineerden en zwerfjongeren.

“Cliënten zouden meer bij de uitvoering betrokken moeten worden”

Ieder mens telt!

De Federatie Opvang werkt in een turbulente beleidsomgeving met soms ingrijpende veranderingen. Met name in het derde kwartaal van 2008 zorgden de wijzigingen van de AWBZ ervoor dat we bij staatssecretaris Bussemaker (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) luid en duidelijk aan de bel moesten trekken. We signaleerden namelijk dat de wijzigingen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) ernstige negatieve gevolgen voor onze cliënten zouden hebben. En daarom heb ik des te meer bewondering voor onze leden. Zij hebben, ondanks de onrustige tijden, flinke prestaties geleverd om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van zorg voor onze cliënten gewaarborgd bleef!

Het dossier huiselijk geweld en veiligheid stond in 2008 in het teken van constructieve samenwerking met de overheid en samenwerkingspartners. De relatie met het ministerie van VWS is versterkt. Voorbeelden hiervan zijn de actieverklaring *Beschermd en Weerbaar*, mede ondertekend door de Federatie Opvang, en het *Vrouwenopvang Verbeterplan* dat is opgenomen in de beleidsbrief *Beschermd en Weerbaar*. Ook de samenwerking tussen het bureau en de leden is bestendigd, het project *Vrouwenopvang Nieuwe Stijl* is succesvol afgerond en de landsdelen zijn aangewezen om zorg te dragen voor een reguliere structuur en een efficiënte infrastructuur.

In de meerjarenstrategie van de Federatie Opvang is informatiemanagement een speerpunt. Het is belangrijk dat de informatie eenduidig is en dat deze goed gestroomlijnd wordt. Eind november organiseerden we een conferentie van twee dagen om de koers en de prioriteiten voor de komende jaren te bepalen.

De resultaten van het Plan van Aanpak G4 (de vier grootste gemeenten) zijn goed. Naar aanleiding van de evaluatie verscheen een boekje met daarin een uiteenlopend aantal meningen en visies op dit plan. We signaleren goede ontwikkelingen, maar vinden ook dat er doorgepaktd moet worden. De maatschappelijke participatie komt onvoldoende uit de verf en de cliënten zouden meer bij de uitvoering betrokken moeten worden.

De zwerfjongeren kregen dit jaar opnieuw aandacht van de Algemene Rekenkamer. Hun aantal steeg in 2008 tot zesduizend en oplossingen voor de problematiek lijken niet van de grond te komen. De Federatie Opvang zou graag zien dat er geïnvesteerd wordt in begeleiding en woonvoorzieningen van de duizenden jongeren die op straat leven. De vele goede initiatieven stranden omdat niet duidelijk is wie de eindverantwoordelijkheid van dit probleem op zich neemt. Wij vinden dat het tijd wordt voor een masterplan, vergelijkbaar met die voor de dak- en thuislozen in het Plan van Aanpak G4 en Stedelijke Kompassen.

De hier genoemde onderwerpen zijn slechts een greep uit het dynamische jaar en de vele activiteiten die we ondernomen hebben. Activiteiten die voortvloeien uit de doelen die de leden zich voor de periode tot en met 2011 hebben gesteld in het *Strategisch Beleidsplan*. We hebben belangrijke stappen gezet en zullen in 2009 vol energie, samen met de leden doorgaan om die doelstellingen te bereiken. Want ieder mens telt!

Ineke Smidt, *directeur Federatie Opvang*

“Samen met de leden ook in 2009 vol energie doorgaan om de doelstellingen te halen”

Jaarkalender: Opvang in het nieuws!

Januari

Uit een pilotproject van de gemeente Den Haag blijkt dat dakloze verslaafden die een dak boven hun hoofd krijgen veel minder overlast veroorzaken.

De Federatie Opvang is officieel toegelaten als adviserende branchevertegenwoordiger in de Adviescommissie Care van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA).

De Federatie Opvang roept overheden op nu door te pakken om voldoende opvangplekken te realiseren voor de zesduizend zwerfjongeren in Nederland.

Ruim vierhonderd (ex-)daklozen, (ex-)verslaafden en ambtenaren gaan met elkaar in gesprek over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

De Tweede Kamer wil een landelijke invoering van een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling.

Februari

RTL Nieuws meldt dat minister Klink (VWS) mensen zonder zorgverzekering hard wil aanpakken. Bijna een kwart miljoen Nederlanders, waaronder veel daklozen en jongeren van net achttien, zijn niet verzekerd.

Burgemeester en wethouders van Den Bosch krijgen steeds meer kritiek over de brand in een beoogde daklozenopvang.

Uit een onderzoek door KPMG is gebleken dat de opvanginstellingen ongeveer 5,5 procent van de omzet aan administratieve lasten besteedt. Ter vergelijking, dit percentage ligt in de zorgsector op 2,5 procent.

De Tweede Kamer ziet niets in de afschaffing van de AWBZ, zoals de Raad voor de Volksgezondheid (RVZ) adviseerde. Ook maatschappelijke organisaties reageren afwijzend.

ETV.nl Groningen start een nieuwe tv-serie met als titel *Eerste Hulp bij Huiselijk Geweld*. De serie wordt uitgezonden op RTV Noord.

De Federatie Opvang heeft de Nederlandse leden van het Europees Parlement gevraagd de Schriftelijke Verklaring over het uit de wereld helpen van dakloosheid te ondertekenen.

**JULLIE
KUNNEN
ALLEMAAL
WEL
OP DE BANK
BLIJVEN SLAPEN**

Loesje

De Federatie Opvang komt met Loesje actie *Jullie kunnen allemaal wel op de bank blijven slapen*.

Maart

Kamers met kansen: in Groningen wordt een minisymposium gehouden *Campus met kansen, stappen met toekomst*.

Voor het eerst rapporteert de Volkskrant over het daklozenvoetbal vanaf de sportpagina's. In het sportkatern van maandag 17 maart doet de krant verslag van de start van de Homeless Cup.

Directeur Ineke Smidt mengt zich in de landelijke discussie over het nimby effect en schrijft o.a. een opinieartikel.

**Belang buurt is ook
gediend met van straat
halen verslaafden.**

door **Ineke Smidt**

Het ministerie van VROM heeft samen met de Federatie Opvang, VNG, Aedes, de ministeries van BZK en VWS en SEV-Realisatie een handreiking ontwikkeld ter ondersteuning van 'woonvoorzieningen voor bijzondere doelgroepen'.

vang aan daklozen op!

De Parade in Den Bosch vormt op zaterdag 15 maart het startpunt van de eerste nationale KNVB-voetbalcompetitie voor dak- en thuislozen.

April

De Federatie Opvang krijgt veel media-aandacht voor het plan om veertig mannenopvangplaatsen in de vier grote steden te realiseren.

De Federatie Opvang heeft het Onderzoekscentrum Maatschappelijke Zorg van het UMC Radboud in Nijmegen gevraagd om samen met de Federatie Opvang en het Kenniscentrum Opvang & OGGZ te werken aan een op de opvang gerichte variant van de CO-index.

Marleen de Pater (Tweede Kamerlid CDA) brengt een bezoek aan de Federatie Opvang om van gedachten te wisselen over knelpunten en succesverhalen in de aanpak van huiselijk geweld.

438 leden van het Europees Parlement willen dat de Europese Unie zich ertoe verplicht om vóór 2015 in de gehele Unie een einde te maken aan dakloosheid.

Er komen steeds meer gezinnen in de opvang. Dit blijkt uit een quickscan van onder opvanginstellingen het radio 1 programma *de Ochtenden* (EO).

Federatie Opvang, Movisie, SGBO en Stichting Zwerfjongeren Nederland hebben gezamenlijk een ondersteuningsprogramma ontwikkeld voor de aanpak van zwerfjongerenproblematiek op gemeentelijk niveau.

Onder leiding van prof. dr. J. Wolf van UMC Radboud werken zes instellingen voor maatschappelijke opvang aan de verbetering van interventies voor zwerfjongeren en tienermoeders.

De Federatie Opvang heeft een dringend beroep gedaan op de Tweede Kamer om nu te investeren in begeleiding en woonvoorzieningen voor zesduizend jongeren die op straat zwerven.

Mei

De Europese Unie heeft opdracht verleend aan een nieuw Europees onderzoeksproject *Combating Youth*.

Het PR-netwerk van de Federatie Opvang gaat van start.

Minister Rouvoet (Jeugd en Gezin) benadrukt dat jongeren van zeventien jaar die langer zorg nodig hebben door Bureau Jeugdzorg geholpen dienen te worden. Ook na hun achttiende.

De Federatie opvang werkt officieel samen in een project gericht op uitwisseling met Turkije over (opvang na) huiselijk geweld.

De Federatie opvang werkt officieel samen in een project gericht op uitwisseling met Turkije over (opvang na) huiselijk geweld.

438 leden van het Europees Parlement willen dat de Europese Unie zich ertoe verplicht om vóór 2015 in de gehele Unie een einde te maken aan dakloosheid.

Er komen steeds meer gezinnen in de opvang. Dit blijkt uit een quickscan van onder opvanginstellingen het radio 1 programma *de Ochtenden* (EO).

Federatie Opvang, Movisie, SGBO en Stichting Zwerfjongeren Nederland hebben gezamenlijk een ondersteuningsprogramma ontwikkeld voor de aanpak van zwerfjongerenproblematiek op gemeentelijk niveau.

Onder leiding van prof. dr. J. Wolf van UMC Radboud werken zes instellingen voor maatschappelijke opvang aan de verbetering van interventies voor zwerfjongeren en tienermoeders.

De Federatie Opvang heeft een dringend beroep gedaan op de Tweede Kamer om nu te investeren in begeleiding en woonvoorzieningen voor zesduizend jongeren die op straat zwerven.

Juni

De Federatie Opvang stuurt een brief naar de Tweede Kamer waarin zij haar zorgen uit over de toekomst van de AWBZ.

Deelname aan de conferentie *Bescherm en Weerbaar* van het ministerie van VWS. Tijdens deze conferentie werden diverse actie- en intentieverklaringen getekend.

Meer mensen kunnen volgend jaar een volledig zorgpakket aan huis krijgen. Staatssecretaris Bussemaker breidt de regeling hiervoor uit.

In de Volkskrant een interview met de Federatie Opvang over de nieuwe opvangmogelijkheden voor bedreigde mannen.

In een brief aan de Tweede Kamer kondigt staatssecretaris Bussemaker wijzigingen aan van de aanspraken in de AWBZ per 1 januari 2009.

Aantal dak- en thuislozen in G4 daalt verder.

Aandacht in de uitzending van KRO's *Reporter* over gebeurtenissen die tot eergegrelateerd geweld leiden.

Federatie Opvang, Movisie, SGBO en Stichting Zwerfjongeren Nederland hebben gezamenlijk een ondersteuningsprogramma ontwikkeld voor de aanpak van zwerfjongerenproblematiek op gemeentelijk niveau.

Onder leiding van prof. dr. J. Wolf van UMC Radboud werken zes instellingen voor maatschappelijke opvang aan de verbetering van interventies voor zwerfjongeren en tienermoeders.

De Federatie Opvang heeft een dringend beroep gedaan op de Tweede Kamer om nu te investeren in begeleiding en woonvoorzieningen voor zesduizend jongeren die op straat zwerven.

Jaarkalender: Opvang in het nieuws!

Juli

De Federatie Opvang heeft een gesprek met VWS Directeur Generaal Van Gastel over de ontwikkelingen en knelpunten in de hulpverlening aan jongeren in de vrouwenopvang.

Cebeen verricht in opdracht van het ministerie van VWS onderzoek dat moet leiden tot een vraaggestuurd verdeelmodel voor de financiële middelen die aan 43 centrumgemeenten ter beschikking worden gesteld.

In een kort overzicht heeft de Federatie Opvang op een rij gezet welke rechten vrouwen uit Europese landen die aankloppen bij of verblijven in een opvanginstelling hebben.

Het ministerie van VWS heeft het Onderzoekscentrum Maatschappelijke Zorg (UMC Radboud) opdracht gegeven naar de gezondheid en het welzijn van kinderen die met hun dakloze ouder meekomen naar een opvanginstelling te onderzoeken.

In een brief aan de wethouders van de centrumgemeenten heeft staatssecretaris Bussemaker de regeling bekend gemaakt waarmee zij de centrumgemeenten compenseert voor de begeleiding die opvangcliënten tot 2008 op basis van de psychosociale grondslag kregen.

Tijdens het kamerdebat over de toekomst van de AWBZ heeft Agnes Wolbert (PvdA) een motie ingediend waarin zij het kabinet vraagt om zorg te garanderen voor de mensen die nu ook al AWBZ zorg krijgen.

Augustus

Fatma Koser Kaya (Tweede Kamer, D66) brengt een bezoek aan Stichting Wende in Den Haag. Zij sprak uitgebreid met hulpverleners en vrouwen die met hun kinderen in een van de geheime opvanglocaties verblijven.

Verslavingszorginstelling Novadic-Kentron en het Osse Verdihuis voor dak- en thuislozen willen mogelijk een hostel voor drugsverslaafde daklozen openen in de regio Oss.

Jan de Vries (Tweede Kamerlid CDA) brengt een werkbezoek aan maatschappelijk opvangcentrum De Binnenvest in Leiden.

Marcel Boereboom, directeur Langdurige Zorg van het ministerie van VWS brengt een werkbezoek aan instellingen voor maatschappelijke en vrouwenopvang in Amsterdam.

Fred Teeven (Tweede Kamerlid VVD) brengt een werkbezoek aan de Vrouwenopvang van VieJa in Utrecht.

De hulpverlening aan daklozen in de vier grote steden is sterk verbeterd. Er zijn steeds meer daklozen in beeld, het aantal mensen met een hulpverleningstraject stijgt en er is minder overlast.

September

De Federatie Opvang woont het internationale congres *First World Conference on Womens' Shelters* in Canada bij. Ruim achthonderd mannen en vrouwen uit meer dan vijftig landen uit alle delen van de wereld namen hier aan deel.

SEPTEMBER 8-11, 2008

1ST WORLD CONFERENCE OF WOMEN'S SHELTERS

Wetenschappers uit Europa pleiten voor meer preventiebeleid van nationale overheden om dakloosheid te voorkomen.

Als de voorgestelde AWBZ pakketmaatregelen worden uitgevoerd, zal naar schatting dertig procent van de cliënten die nu in aanmerking komen voor begeleiding hierop vanaf 2009 geen aanspraak meer kunnen maken. De Federatie Opvang overlegt intensief met het ministerie van VWS en de Tweede Kamer.

Gemeenten moeten mensen met schulden beter gaan helpen. Staatssecretaris Ahmed Aboutaleb (Sociale Zaken) wil daartoe wettelijke eisen gaan stellen aan de gemeentelijke schuldhulpverlening.

De helft van de Nederlandse gemeenten heeft nog geen nieuw beleid ingevoerd op alle negen prestatievelden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Oktober

Het project *Zorgarchitectuur Vrouwenopvang* is succesvol afgerond met een boekpresentatie (Minke Wagenaar) en een conferentie.

Startbijeenkomst Verbeterplan Vrouwenopvang.

Uit een rapport blijkt dat een tiental groepen cliënten in 2009 niet meer op begeleiding hoeft te rekenen.

Het Landelijke Platform GGZ en Lokale Versterking Cliëntenparticipatie GGZ en Maatschappelijke Opvang stellen in een brief aan de Tweede Kamer dat in de uitwerking van de pakketmaatregelen AWBZ de samenhang met andere domeinen ontbreekt.

De Federatie Opvang vraagt in een brief aan de Tweede Kamer om uitstel van de pakketmaatregelen AWBZ.

De Hogeschool Utrecht is in opdracht van de Federatie Opvang gestart met een onderzoek naar dakloze gezinnen na huisuitzetting in de maatschappelijke opvang.

November

Tijdens het ledencongres *Ontspannen omgaan met informatie* spreekt de Federatie Opvang over informatie en ICT in het werkveld van de maatschappelijke en vrouwenopvang.

Take Off lanceert website.

De Tweede Kamer heeft een motie van Agnes Wolbert (Tweede Kamerlid PvdA) aangenomen waarin zij vraagt om de instelling van een Rapid Respons team nu de AWBZ gewijzigd gaat worden. De Federatie Opvang had hierom gevraagd.

De vier grootste gemeenten (G4) willen dat plegers van huiselijk geweld een hogere straf krijgen als kinderen getuige zijn geweest van het gebruikte geweld.

Ruim 176.000 huishoudens, dat is 2,5 procent van alle Nederlandse huishoudens, hebben risicovolle schulden.

December

Staatssecretaris Bussemaker (VWS), en de Federatie Opvang voeren overleg over de mogelijke gevolgen van de pakketmaatregelen AWBZ voor de cliënten van instellingen voor maatschappelijke en vrouwenopvang. De staatssecretaris heeft nogmaals bevestigd dat het beleid rond huiselijk geweld en het beleid rond de Stedelijke Kompassen niet negatief mag worden beïnvloed door de pakketmaatregelen.

Winterregeling voor daklozen in de G4-gemeenten gaat in.

De Algemene Rekenkamer constateert een positieve ontwikkeling in de aandacht voor zwerfjongerenproblematiek. Vrijwel alle 43 centrumgemeenten in Nederland hebben aandacht voor zwerfjongeren van 18 tot 25 jaar, maar nog niet voor de groep onder de 18.

Vanaf 1 januari moet de politie een (tijdelijk) huisverbod opleggen aan mannen die huiselijk geweld plegen of daarmee dreigen. De Raad van Hoofdcommissarissen laat weten dat bijna de helft van de gemeenten de hulpverlening nog niet op orde heeft.

Naar aanleiding van een amendement van de heer Wiegman (Christen Unie) is voor 2008-2009 éénmalig zes miljoen euro beschikbaar om de hulp aan en opvang van tienermoeders te versterken. Het ministerie van VWS, de VNG en de Federatie Opvang hebben overleg gehad over de bestemming van de middelen.

Staatssecretaris Bussemaker heeft de Zilveren Woonladder 2008 uitgereikt aan het project *Wonen Werken Welzijn* uit Leeuwarden.

De kredietcrisis treft niet alleen spaarders en ondernemers, ook daklozen ondervinden nadelen.

Positieve ontwikkelingen van de maatschappelijke opvang in wijken en buurten benadrukken

Dossier Wonen, Welzijn en Meedoen

Jaarlijks doen tienduizenden mensen een beroep op de maatschappelijke opvang. Mannen, vrouwen en kinderen die dusdanige problemen hebben dat er vaak sprake is van ernstige ontregeling op gebieden als wonen, werk, vrije tijd, inkomen, sociale relaties en gezondheid. Voor 2008 waren de speerpunten van de Federatie Opvang mede gericht op het beperken van de instroom binnen de opvang. Daarnaast wilden we de doorstroom naar passende huisvesting én de zelfredzaamheid van de cliënt bevorderen. Ook wilden we graag het imago van de dak- en thuislozen verbeteren.

Activiteiten en resultaten

Om deze doelstellingen te halen organiseerden we tal van activiteiten, namen we initiatieven tot nieuwe en innovatieve samenwerkingen, werden er veel projecten gestart, organiseerden we tal van bijeenkomsten, kwamen we met nieuwe ideeën, schreven we beleidsnota's, spraken we met allerlei belangenorganisaties, ministers en ministeries en waren we actief in allerlei werkgroepen. Een greep uit de vele behaalde resultaten: de Federatie Opvang was pro-actief om de rol van de cliënt binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) te versterken. We kwamen met het ministerie van VWS overeen dat de afspraken over de dag- en nachtopvang binnen de Tabakswet wettelijk verankerd worden. De Federatie Opvang sloot zich in juni aan bij de Buurtalliantie, een organisatie die een impuls wil geven aan samenwerking tussen maatschappelijke ondernemers in de buurt, en was prominent aanwezig bij de eerste landelijke manifestatie. We werkten actief mee aan een positieve imagoverbetering voor de maatschappelijke opvang en de cliënten. Verder maakten we ons sterk voor een wenselijk wettelijke regeling in verband met de eigen bijdragen die cliënten afdragen aan opvanginstellingen. Er verscheen een handreiking OGGZ voor onze leden en een standpuntennotitie voor behoud van de landelijke toegankelijkheid. Het ministerie van VWS gaf opdracht voor een onderzoek naar het opstellen van een vraaggestuurd verdeelmodel voor de Doeluitkering Maatschappelijke Opvang. De Federatie Opvang was betrokken bij dit onderzoek. Tot slot hebben we veel aandacht gegeven aan de problemen rondom het vestigingsbeleid van voorzieningen. Hierbij hebben we juist de positieve ontwikkelingen van het werk van de maatschappelijke opvang in wijken en buurten

benadrukt. De Federatie Opvang werkte actief mee aan een uitgave van het ministerie van VROM, getiteld *Handreiking woonvoorzieningen voor bijzondere doelgroepen*.

Geef Opvang de Ruimte

GODR is een samenwerkingsverband tussen Aedes en de Federatie Opvang, vereniging van woningcorporaties. Het project GODR streeft ernaar dat huisuitzettingen worden voorkomen en dat cliënten weer meedoen in de maatschappij. Middelen die, met succes, zijn ingezet zijn o.a. een Loesjekaart, met de tekst *Jullie kunnen allemaal wel op de bank blijven slapen*, een dvd met cliënteninterviews en een nieuwe interactieve website (www.geefopvangderuimte.nl).

Zwerfjongeren

Het grote aantal zwerfjongeren en het gebrek aan samenwerking op dit terrein, leidt tot toenemende maatschappelijke ontevredenheid. In 2008 is er twee keer een Algemeen Overleg in de Tweede Kamer gehouden over de aanpak van deze problematiek. In de aanloop naar het Algemeen Overleg sprak de Federatie Opvang intensief met kamerleden en met het ministerie van Jeugd en Gezin over oplossingen voor de problematiek van zwerfjongeren. Er volgde een uitgebreide brief van minister Rouvoet, compleet met plannen voor provincies en gemeenten.

Omdat er een sterke behoefte is aan praktische ondersteuning bij het ontwikkelen en uitvoeren van het zwerfjongerenbeleid besloten vier landelijke partners die bij dit beleid betrokken zijn, een projectplan op te stellen om gemeenten ondersteuning te bieden. De gemeenten Den Bosch, Almere, Apeldoorn en Dordrecht zegden toe om extra te investeren in het zwerfjongerenbeleid. De Federatie Opvang (met financiering van het ministerie van VWS) biedt de gemeenten ondersteuning voor de uitvoering van de plannen.

De Federatie Opvang heeft het initiatief genomen om met een aantal andere organisaties in 2009 een groot congres te organiseren over de aanpak van problemen van dakloze jongeren. Het ministerie van VWS besloot in 2008 dit initiatief te ondersteunen.

Take Off

Om meer jongeren succesvol in de maatschappij te laten terugkeren, werd het project *Take*

Off gestart. Dit project is een initiatief van Aedes, de Federatie Opvang en Stichting Zwerfjongeren Nederland. Een succesvolle terugkeer in de maatschappij wordt gekoppeld aan de combinatie wonen en werken/leren. De Federatie Opvang liet een onderzoek uitvoeren om de werkmogelijkheden voor zwerfjongeren te vergroten. Het accent hierbij lag op de groep jongeren met een beperking (Wajongpopulatie).

Van Huis en Haard

De accommodaties voor opvang van mishandelde vrouwen en hun kinderen moeten verbeteren en er is inmiddels voldoende bekend hoe dat zou moeten. Die boodschap kwam helder naar voren op de conferentie *Van Huis en Haard*, die de Federatie Opvang op 30 oktober samen met Aedes en een aantal andere instellingen organiseerde. Het onderzoek van architect Minke Wagenaar over de kwaliteit van de huidige opvang stond centraal. De conclusies waren soms onthutsend; het huisvestingsconcept blijkt vaak gebaseerd op gedateerde ideeën over collectief wonen. Hierdoor is er weinig privacy en dat leidt tot veel extra stress. Goede oplossingen voor vrouwenopvang worden gefrustreerd omdat er in een aantal gevallen geen huurtoeslag beschikbaar is voor deze woonsituaties. Het onderzoek was tevens startschot voor een serie van acht proeftuinen waarin instellingen voor vrouwenopvang, woningcorporaties en gemeenten aan de slag gaan.

Huidige opvang biedt weinig privacy en veel stress

Toenemende maatschappelijke ontevredenheid

Lokale participatie

Uit een inventarisatie blijkt dat gemeenten op vrijwel alle prestatievelden hun inwoners betrekken bij de totstandkoming van het WMO-beleid. Maar juist bij de cruciale prestatievelden 7, 8 en 9 (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en ambulante verslavingszorg) blijkt de betrokkenheid van burgers veel minder te zijn. Samen met de Landelijke Vereniging Thuislozen (LVT) en het Programma Lokale Versterking WMO, stelde de Federatie Opvang een rapport op met suggesties voor gemeenten om deze doelgroepen beter te kunnen bereiken. In het rapport is er ook aandacht besteed aan de manier waarop cliëntenorganisaties dit kunnen aanpakken. In 2009 wordt dit traject vervolgd.

Onze brief leidde tot een motie die door de Tweede Kamer met brede steun werd aangenomen

Dossier Zorg en Begeleiding

Ieder mens heeft recht op zorg en begeleiding. Daarom is het zorgelijk dat de budgetten voor de AWBZ zorg en maatschappelijke ondersteuning zo onder druk staan. De Federatie Opvang maakte zich in 2008 dan ook hard voor de verbetering van de positie van de leden in de discussie over de AWBZ en de Zorgverzekeringswet. De Nederlandse Zorgautoriteit nam begin 2008 het definitieve besluit de Federatie Opvang als adviserende branche een zetel te geven in de Adviescommissie Care, samen met de MO-groep. Hierdoor kunnen de belangen van cliënten, als het gaat om het vaststellen van prestaties en tarieven, direct behartigd worden.

De Federatie Opvang wil een actieve deelname aan het debat over de toekomst van de AWBZ. We willen de zorg voor mensen die dakloos en verslaafd zijn en die hun leven niet zonder hulp zelfstandig kunnen leiden in de AWBZ houden. Onze brief die we hierover naar de Tweede Kamer en het ministerie van VWS stuurde leidde tot een motie die door de Tweede Kamer met brede steun werd aangenomen! Om inzicht te krijgen in het aantal onverzekerde cliënten van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang binnen de Zorgverzekeringswet zijn we een monitoring gestart. Tot slot maakten we ons sterk voor een goede veiligheid van gegevensstromen in de vrouwenopvang.

Activiteiten en resultaten

In 2007 werd de ondersteunende begeleiding op psychosociale grondslag geschrapt. Samen met het ministerie van VWS en Zorgverzekeraars Nederland stelde we een compensatieregeling op om ervoor te zorgen dat de ondersteunende begeleiding toch ingezet werd voor cliënten die dit nodig hadden. Een bedrag van 38 miljoen euro is als compensatie aan de Doeluitkeringen MO en VO toegevoegd. Om de continuïteit verder te waarborgen werkte de Federatie Opvang onder andere mee aan een symposium en een speciale informatiebrochure voor alle centrumgemeentebtenaren om hen op de hoogte te stellen van de veranderingen.

Toekomst van de langdurige zorg

De Sociaal-Economische Raad (SER) heeft een vraaggesprek met de Federatie Opvang gehouden als inbreng voor het SER-advies over de toekomst van de AWBZ. Dit advies verscheen in april 2008. Daarna heeft de Federatie Opvang een ledenraadpleging gehouden over het SER-advies en de kabinetsreactie op dit

Een intensieve lobby leidde tot positieve toezeggingen voor 2009

advies bestudeerd. Het resultaat hiervan was een 'position paper' die aan de Eerste en Tweede Kamer is voorgelegd. De Federatie Opvang heeft deel uitgemaakt van het project van VWS en GGZ Nederland om te komen tot een visiedocument voor de langdurende GGZ-zorg. Dit heeft geresulteerd in het document *Naar herstel en gelijkwaardig burgerschap*.

Tijdens Prinsjesdag 2008 kondigde staatssecretaris Bussemaker aan dat er een aantal maatregelen genomen zouden worden om het gebruik en de groei van de AWBZ-functie begeleiding te beteugelen. Zij kondigde pakketmaatregelen aan die moeten leiden tot zestigduizend minder mensen die gebruik maken van begeleiding uit de AWBZ.

De Federatie Opvang startte direct een intensieve lobby met als resultaat een aantal positieve toezeggingen voor 2009. Zo heeft staatssecretaris Bussemaker toegezegd dat de pakketmaatregelen geen negatieve gevolgen mogen hebben voor de uitvoering van de Stedelijke Kompassen en het beleid inzake huiselijk geweld. Daarnaast heeft zij ook per brief aan de zorgkantoren gevraagd in 2009 voldoende zorg in te kopen voor de doelgroepen uit de MO en VO. In een direct gesprek begin december 2008 met de Federatie Opvang heeft staatssecretaris Bussemaker haar ambities voor het beleid rond de maatschappelijke en vrouwenopvang nog eens bevestigd.

De Federatie Opvang startte direct een intensieve lobby met als resultaat een aantal positieve toezeggingen voor 2009. Zo heeft staatssecretaris Bussemaker toegezegd dat de pakketmaatregelen geen negatieve gevolgen mogen hebben voor de uitvoering van de Stedelijke Kompassen en het beleid inzake huiselijk geweld. Daarnaast heeft zij ook per brief aan de zorgkantoren gevraagd in 2009 voldoende zorg in te kopen voor de doelgroepen uit de MO en VO. In een direct gesprek begin december 2008 met de Federatie Opvang heeft staatssecretaris Bussemaker haar ambities voor het beleid rond de maatschappelijke en vrouwenopvang nog eens bevestigd.

Forensische zorg

Continuïteit van zorg voor ieder mens is een belangrijk uitgangspunt voor de Federatie Opvang. Toen in januari bleek dat de forensische zorg voor cliënten met een justitiële titel niet gewaarborgd was, trokken we dan ook direct aan de bel. Reden voor dit manco was het overhevelen van de zorg voor deze mensen van de AWBZ naar het ministerie van Justitie. Goede afspraken rond indicatiestelling en productieafspraken ontbraken. Na intensief overleg en veel aandringen van onze kant maakte het ministerie van Justitie betere afspraken met onze zorgaanbieders. Omdat de continuïteit nog erg broos is zal de Federatie Opvang vinger aan de pols blijven houden.

Jaardocument WMO

Om de administratieve lasten voor opvanginstellingen te verminderen, ontwikkelden we in samenwerking met onder meer Actiz en de MO-groep, het *Jaardocument WMO*; een eenvoudige en uniforme gegevensset voor de verantwoording van opvanginstellingen richting gemeenten.

Ook heeft de Federatie Opvang samen met de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland gepleit voor vereenvoudiging van de inkoop en verantwoording van forensische zorg bij het ministerie van Justitie. Justitie heeft besloten een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om de DBBC (diagnose behandeling en beveiliging combinatie) verantwoording voor AWBZ aanbieders aan te passen.

Vereenvoudiging van inkoop

Congres *Niemand hoort de Straat*

Op 10 januari organiseerde het programma Lokale Versterking een congres voor daklozen, cliënten van opvanginstellingen, medewerkers, ambtenaren en geïnteresseerden, over de participatie en medezeggenschap van cliënten in opvanginstellingen. De Federatie Opvang leverde een aantal bijdragen aan dit congres en organiseerde succesvolle workshops over cliëntparticipatie en stedelijke kompassen.

Voor een goede en veilige vrouwenopvang

Dossier Aanpak Huiselijk Geweld en Veiligheid

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland. Ruim veertig procent van de Nederlandse bevolking is ooit slachtoffer geweest van een of andere vorm van psychisch, fysiek of seksueel of geweld in huiselijke kring. Veel slachtoffers ontvluchten de thuissituatie en dus is het zaak om de veiligheid van deze mensen te waarborgen. Een zaak waar de Federatie Opvang zich ook afgelopen jaar bijzonder sterk voor heeft gemaakt.

Activiteiten en resultaten

De Federatie Opvang is een constructieve partner van de ministeries van VWS en Justitie en heeft zich afgelopen jaar pro-actief opgesteld om politieke en media-aandacht te krijgen voor de knelpunten ten aanzien van de aanpak van huiselijk geweld. Op initiatief van de Federatie Opvang werd door diverse betrokken partijen een intentieverklaring getekend om via nauwere samenwerking de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld te versterken.

Vrouwenopvang

Als vertegenwoordiger van de Vrouwenopvanginstellingen in Nederland maakt de Federatie Opvang zich sterk voor een goede en veilige vrouwenopvang. Ook in 2008 zijn daarvoor diverse activiteiten ondernomen; we spraken met Directeur Generaal Van Gastel van het ministerie van VWS over de knelpunten en ontwikkelingen in de hulpverlening aan jongeren in de vrouwenopvang. De knelpunten ontstaan omdat gemeentelijke en provinciale financiering niet goed op elkaar aansluiten. Daarnaast hebben we meerdere brieven geschreven en gesprekken met politici en betrokkenen gevoerd over de pakketmaatregelen AWBZ in relatie tot de vrouwenopvang. Vooral de hulpverlening aan vrouwen en kinderen in crisissituaties waarbij sprake is van ernstig geweld ondervinden hiervan negatieve effecten.

Vreemdelingen

Knelpunten bij het afgeven van medische verklaringen

De Federatie Opvang signaleerde knelpunten bij het afgeven van medische verklaringen door huisartsen. Na een overleg met diverse betrokkenen is een eenduidig formulier ontwikkeld waarop artsen de medische informatie geven die de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) nodig heeft. Verder onderzochten we in 2008 welke rechten er zijn in de opvang voor vrouwen uit een Europees land. Dit onderzoek is gedaan in samenwerking met de IND, het ministerie van Justitie en het ministerie van SZW. Daarnaast hebben we diverse trainingen georganiseerd voor medewerkers van de vrouwenopvang. Hiervoor kregen we subsidie van het ministerie van Justitie. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren onder andere: het bespreken van terugkeer van cliënten naar het thuisland en een training over de vreemdelingenwet en juridische basiskennis.

Huisvesting

De Federatie Opvang heeft in 2008 met succes de huisvesting van vrouwen, na de opvang, op de politieke agenda gekregen. Inmiddels is er door het ministerie van VROM/WWI een circulaire naar alle gemeenten gestuurd om hen er op te wijzen dat zij woningen moeten toewijzen en aandacht moeten geven aan deze doelgroep.

Beschermd en Weerbaar

In juni organiseerde het ministerie van VWS een bestuurlijke conferentie onder leiding van staatssecretaris Bussemaker, als startschot voor de uitvoering van haar beleidsbrief *Beschermd en Weerbaar*. De directeur van de Federatie Opvang nam deel aan het rondetafelgesprek met de staatssecretaris. De Federatie Opvang ondertekende, samen met het ministerie van VWS, VNG, de MO-groep en GGD Nederland, een actieverklaring. In deze actieverklaring zijn afspraken gemaakt om te

komen tot een sluitende ketenaanpak van opvang en hulp bij geweld in afhankelijkheidsrelaties. In navolging van de actieverklaring is de Federatie Opvang nauw betrokken bij de totstandkoming van het actieplan *Beschermd en Weerbaar 2009-2011*. In het actieplan zijn de activiteiten en projecten opgenomen die nodig zijn om de resultaten uit de beleidsbrief *Beschermd en Weerbaar* te realiseren.

Veiligheid en Vrouwenopvang

Ook de veiligheid van vrouwen die in de vrouwenopvang komen, kan verbeterd worden. Om dit te bewerkstelligen is in 2008 de werkgroep *Vrouwenopvang en Privacy* ingesteld door het ministerie van VWS. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het ministerie, Zorgverzekeraars Nederland, Federatie Opvang, De Friesland Zorgverzekeraar en Fier Fryslân.

Traceerbaarheid van vrouwen in de vrouwenopvang uitbannen

Doel is om de traceerbaarheid van de vrouwen in de vrouwenopvang te beperken. Op 23 juni werden er door Zorgverzekeraars Nederland afspraken neergelegd in de *Uniforme Maatregel Verzekerden behorend tot kwetsbare groepen*. Niet alle problemen zijn hiermee opgelost. De werkgroep wil de traceerbaarheid nog verder uitbannen en zal daarover in 2009 met een eindverslag komen.

Wet Tijdelijk Huisverbod

Op 30 september 2008 werd de *Wet Tijdelijk Huisverbod* behandeld in de Eerste Kamer. Per 1 januari 2009 is de wet in werking getreden. De Federatie Opvang maakte deel uit van de landelijke werkgroep voor invoering van deze wet en leidde het deelproject *Instrumenten en formulieren*.

Toegankelijkheid vrouwenopvang

Om de toegankelijkheid van de vrouwenopvang te verbeteren werd een *Beleidskader Instroom* opgesteld. De uitgangspunten hiervan werden door de directeurs van de vrouwenopvanginstellingen aangenomen. De

implementatie van dit document is daarna voortgezet in het project *Beleidskader Instroom*. Dit project is een vervolg op het project *Drempels Weg* en wordt gefinancierd door het Oranjefonds. Insteek is dat alle vrouwenopvanginstellingen dezelfde intakeprocedure gebruiken. Hiervoor zijn een uniforme werkwijze, standaard- en aanmeldingsformulieren en een risicoscreeningsinstrument ontwikkeld.

Verbeterplan Vrouwenopvang

Vrouwenopvang Verbeterplan is onderdeel van de implementatie van de beleidsbrief *Beschermde en Weerbaar* van het Ministerie van VWS. Op 30 oktober vond de feestelijke startconferentie van het *Verbeterplan* plaats. Het definitieve plan werd aangeboden en de projectstructuur is voorgesteld. De projecten van dit plan behelzen o.a. een probleeminventarisatie en diagnose, een methodiekontwikkeling, hulpverlening aan kinderen, huisvesting van de opvang, deskundigheidsbevordering en beschrijving van de hulpverlening. De uitvoering van het plan loopt tot en met 2012.

Kennis
en ervaring
expliciet maken

DOVE

Het project DOVE moet de aanpak van huiselijk geweld in Turkije verbeteren. De Federatie Opvang is samenwerkingspartner in dit project, dat door het ministerie van Buitenlandse Zaken gesubsidieerd wordt. In 2008 zijn er werkbezoeken gebracht aan een aantal vrouwenopvanghuizen in Turkije. Daarnaast heeft de Federatie Opvang op verzoek van de Verenigde Naties het programma opgesteld van een tweedaagse werkconferentie voor managers in de vrouwenopvang in Ankara.

Eergerelateerd geweld

De Federatie Opvang startte in 2008 met de uitvoering van de professionalisering en methodiekontwikkeling eergerelateerd geweld voor de vrouwenopvang. We willen de kennis en ervaring die bij de instellingen aanwezig is expliciet maken. De professionalise-

ring bestaat eruit dat we richtlijnen schrijven voor aanmelding, intake, begeleiding, nazorg en ketensamenwerking. Een team van experts is nog volop bezig met deze taak. Daarnaast verzorgden we op 5 juni een landelijke conferentie en introduceerden we de webkrant eergerelateerd geweld (www.opvang.nl). In december 2008 werd het mogelijk om de door de branche vastgestelde registratie voor eergerelateerde dreiging en geweld vast te leggen.

Uit het Veld Geslagen

De Stichting Zijweg is een belangenorganisatie van slachtoffers van (ex)partners geweld. Zij schreven op basis van slachtofferverhalen een verbeterboek met een overzicht van knelpunten in de aanpak van huiselijk geweld. Daarnaast schreven ze aanbevelingen voor verbeteringen. De Federatie Opvang schreef een bijdrage.

G4 en huiselijk geweld

Op 9 juni ontving minister van Justitie Hirsch Ballin het actieprogramma *Naar een grootste integrale aanpak van huiselijk geweld 2008-2011* uit handen van de G4-deelnemers (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht). De vrouwenopvang is één van initiatiefnemers van het G4-plan en dus ook nauw betrokken bij de totstandkoming van dit actieprogramma. De G4 wil een integrale aanpak van huiselijk geweld om vervolgens een op maat gesneden lokaal beleid te kunnen ontwikkelen. Daarvoor is het noodzakelijk om tot een modelaanpak te komen. Een idee dat is overgenomen door het ministerie van Justitie. De Federatie Opvang is als brancheorganisatie betrokken bij de inhoudelijke ontwikkeling van de modelaanpak. Verder werd er in G4-verband een pilot gestart voor de mannenopvang. Hier bleek bij de media enorm veel belangstelling voor te zijn.

Integrale aanpak
huiselijk geweld

Informatie en ICT zijn onontbeerlijk

Inzicht in gegevens van opvang en de mensen die hier gebruik van maken is noodzakelijk om deskundig, professioneel en met verstand van zaken te kunnen werken. Het is belangrijk om alle informatiestromen en regelingen duidelijk te hebben. Daarom werd op 18 november het ledencongres *Ontspannen omgaan met informatie gehouden*. Tijdens dit congres spraken we over informatie en ICT in de dagelijkse praktijk van maatschappelijke vrouwenopvang. De deelnemers legden in workshops de ambities voor een goede informatievoorziening neer en inventariseerden de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn. De resultaten werden uitgewerkt in de congreskrant die in december verscheen en naar alle deelnemers en leden van de Federatie Opvang is gestuurd.

Dossier Informatie- management

Cliëntregistratiesystemen

Opvanginstellingen gebruiken verschillende cliëntregistratiesystemen en -volgsystemen. Er zijn met een tweetal leveranciers diverse gesprekken geweest; dit zijn Regas en Clever. Met beide leveranciers zijn afspraken gemaakt over het toekomstige gebruik. Een groot aantal instellingen maakt gebruik van één van deze twee leveranciers.

Branchegegevens

In 2008 is er een toename van de hoeveelheid aangeleverde gegevens over de branche te zien. De Federatie Opvang beschikt nu over 90 procent van de beschikbare capaciteiten van de lidinstellingen. Ook de hoeveelheid cliëntgegevens is gestegen; van 51 naar 54 procent. Om allerlei gegevens voor leden en andere relaties beschikbaar te stellen is er in 2008 een aantal voorbereidingen getroffen. Een voorbeeld hiervan is de aanschaf en inrichting van een relatiebeheersysteem binnen het bureau. Het doel is om de

Gegevens
concentreren
binnen één bron

gegevens te concentreren binnen een bron. Medewerkers kunnen dan op een uniforme manier informatie uitwisselen zodat in 2009 de interne informatievoorziening en externe communicatie verbeterd kan worden.

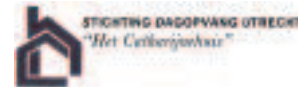
Opvangatlas Nederland

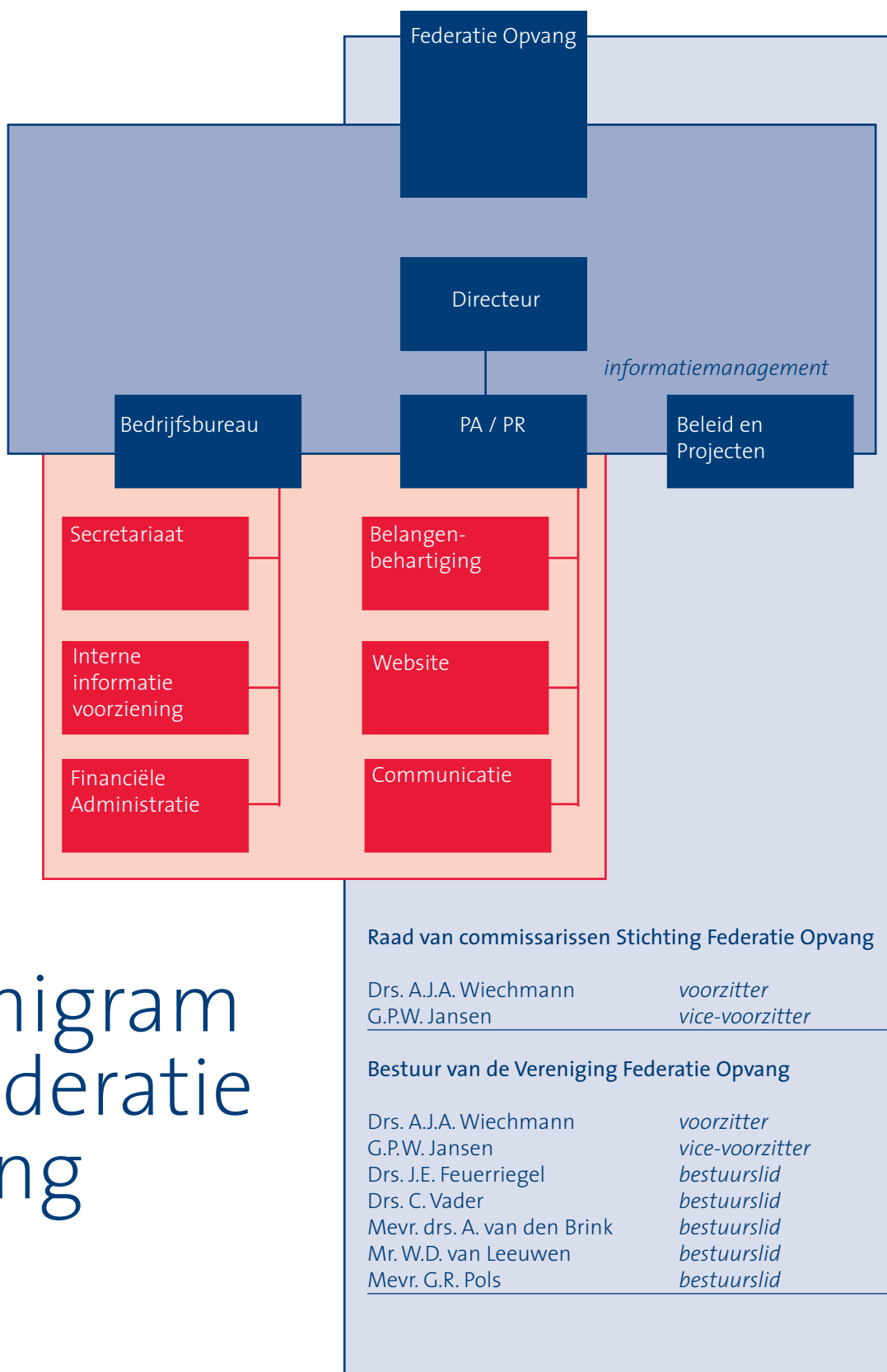
De Federatie Opvang overlegt met externe partijen over een online Opvangatlas Nederland. Deze atlas zal het complete aanbod van opvang in Nederland weergeven. Het is de bedoeling dat de atlas dé bron wordt voor zowel opvanginstellingen, (lokale) overheden, onderzoeksinstituten en burgers.

Monitor Maatschappelijke Opvang

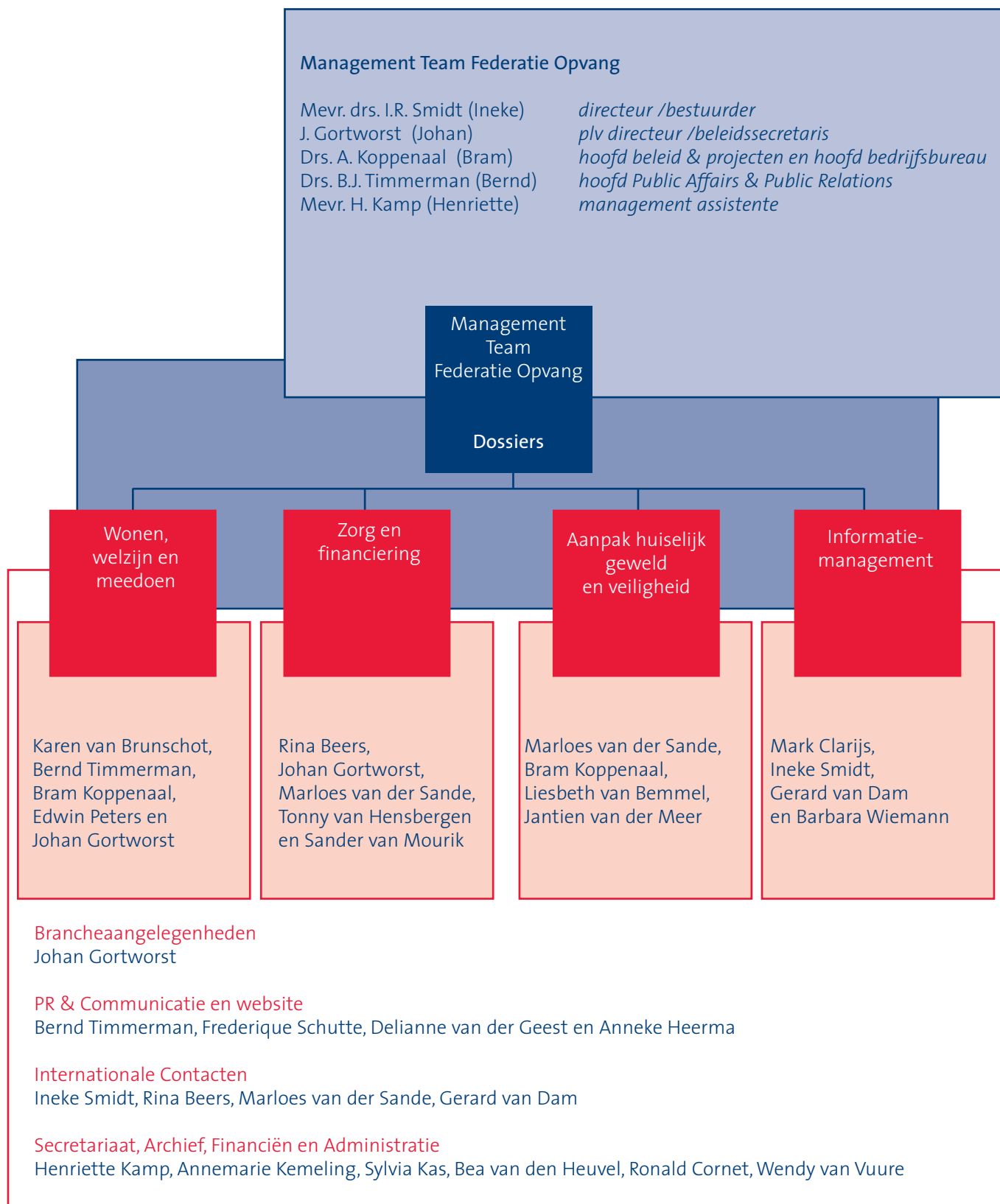
De Federatie Opvang leverde de gegevens voor de Monitor Maatschappelijke Opvang, Jaarbericht 2008. De resultaten worden begin 2009 verwacht en omvatten de gegevens over 2007. De resultaten zullen ook gebruikt worden in factsheets over de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang die we in het eerste kwartaal van 2009 kunnen uitbrengen.

Organigram De Federatie Opvang

In 2008 hebben we regelmatig persberichten verstuurd en de media opgezocht. De volgende onderwerpen werden door de media behandeld:

De Federatie Opvang in de media

Zwerfjongeren

Het rapport van de Algemene Rekenkamer over de zesduizend zwerfjongeren die Nederland naar schatting heeft, zorgde voor veel commotie. De Federatie Opvang pleitte ervoor om snel voldoende opvangplekken te realiseren. Landelijke en regionale kranten, radio en televisie besteedden uitgebreid aandacht aan dit onderwerp. Het hele jaar door is er regelmatig landelijke media-aandacht voor de problematiek van zwerfjongeren. Er is onder andere aandacht voor de verantwoordelijkheid van zwerfjongerenproblematiek en de start van een pilootaanpak in vier gemeenten. (Aandacht in o.a. Volkskrant, Telegraaf, Metro, Netwerk, Wereldomroep, Met het oog op morgen, NOS journaal, BN de stem, Radio Vlaardingen, EZ Press.)

Daklozen

Het Brabants Dagblad meldt begin maart dat er in Den Bosch, waar een pand waarin dakloze verslaafden zouden worden ondergebracht in brand is gestoken. De Federatie Opvang toont de andere kant van de medaille. In een opinieartikel laten we zien dat in Amsterdam, Utrecht en Heerlen is aangetoond dat het onderdak bieden aan (drugsverslaafde) daklozen de wijk alleen maar ten goede komt. De veiligheid van burgers in een dergelijke wijk is heel veilig.

Mannenopvang

De Federatie Opvang wordt begin april door de Telegraaf geïnterviewd over de veertig plaatsen die we willen realiseren voor mannenopvang. De animo blijkt enorm groot te zijn en dat nieuws wordt vervolgens landelijk opgepakt door diverse media.

AWBZ

Veel aandacht was er in 2008 voor de twaalfduizend mensen voor wie geen AWBZ zorg meer zal zijn. In de Volkskrant verschijnt een bericht over de toename van de daklozen naar aanleiding van de AWBZ-bezuinigingen. De media nemen dit bericht over en dat zorgt voor enorm veel aandacht. (Aandacht in o.a. Volkskrant, Trouw, De Pers, Telegraaf, Nederlands Dagblad, NRC, Elsevier, NOS, Goedemorgen NL, RTL, Wereldomroep, Radio1 en Radio2.)

